Humán és irreál

2009 május 12. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

-
-
-

- 1

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Oktatásunk ?rült eltévelyedése a hagyományos szóhasználat szerinti humán tárgyak vissza-szorítása a reáliák javára.Csodálkoznivaló nincs rajta, javítani' annál inkább. Mi is az: humán tárgy? és mi az: reál?

Leszkális meghatározás helyett képzeljük magunk elé a keresztet: függ?legesének felx? szára az égi, a teremtést meghaladó-megel?z? világba mutat, ez felel meg a humán tudományoknak, melyek hivatása az ember szellemét m?veltni. Alsó szára ennek nyíl-vánvaló ellentettje, a reáliákra, az anyagi világra utal, oda húz. E sommás értékelés után azt is ki kell jelenteni, hogy a nyilvánvaló értékkülönbség ellenére nincs fontossági különbség a két kategória között ebben a mi világunkban. Az a kereszt nem véletlenül az, ami: teljességének megvalósítása feladata korunk emberének. Mérnint a keresztényeknek.

Eme megvalósítás alapvet?en személyes ügy. Hozzá azonban képességek szükségeltetnek, és mára az oktatásnál vagyunk. Kodály után szabadon: a zseni tíz százalék lehetség, kilenc-ven százalék szorgalom. Jól értsük meg: a zsenialitás a kegyelem, amit ingyen kap a pacák, a többi véres verejték. De kinek-minek a verejléke? Az id?ben?t úgy t?nik, hogy az alany élet-m?vének kilencven százaléka már csakis saját felel?ssége. Aki nyilvánvalóan tehetséges, és mégsem viszi semmire, az pusztuljon, megérdemli! De nem, Kodály (s Karácsony Sándor) idejében az oktatás ma dúló devianciái elképzelhetetlenek voltak. Mert tömegek (jeszt? szel-lemi zülése megkerülhetetlenül irányítja a figyelmet a közoktatás állapotára. S az a kilencen százalék nem ingyen van.

A szorgalom az egyén születése után megszerezhet? tulajdonság. S ilyet hol osztanak más-hol, mint az iskolában? Természetesen nem az egyetemen, oda bekerülni már eleve szorga-lommal lehet. Tételem: a szorgalom oly alapvet?, elemi tulajdonság, melynek megszerzése is elemi feladat. Azaz: elemi iskolai feladat.

A tizenkilencedik század második felének elterjedt tankönyve haználk elemi iskolában a Trattner és Károlyi által jegyzett Hármas kis kátár. Számunkra is rendkívül tanulságos, különösen, ha összevetjük a berme tárgyalt témák terjedelmét: túlnyomórészt magyar történelem, egykorú földrajz, s a végén, mintegy mellékletként, talán tíz oldal elemi számtan. Ezek az arányok nyilván egybeesnek a korabeli tanmenetben az egyes tárgyakra fordított id?vel. Már hallom is a felháborodás kórusát, miközben következtetéseimet fogalmazom: ma mások a követelményeink! Ma más a világ! Hát nem. Más követelmények vonalkoznak a pályájukra kilép? fjakra, más a feln?tek világa. Ez tény. De kérdem: melyik anya képes más gyermeket szülni, mint dést, úkanyja? Semelyik, a gyermek ugyanonman jön, lelkileg-testileg, mint bármikor máskor a régiségben, következésképpen fej?lésére is ugyanazok a szabályok érvényesek, legalább kamaszkorúig. Máspedig úkapánk, kötsük a Bolyaiak, aztán a fasori „maristáck": Teller, Neumann, Szilárd kivétel nélkül a nélludományok kiválóságai, mind-mind a fenti nevelést kapták. Nem kutattam, de nagy összegbe merném fogadni, hogy egyikük sem hallott egyenletek?l tízéves kora el?tt.

Lehet sorolni az ellenpéldákat, és logikai alapon látszólagosan cáfolni gondolatmenetemet, de csakis nevek sorolása útján. Csakhogy itt nem egyes kiválóságok kiválóságairól van szó, hanem az általános oktatásról. Abban pedig vitathatatlan a szívvonal esése. S ez a tűzás nélkül katasztrófának nevezhet? helyzet fel?n?en egybeesik egy arányeltolódással, mégpedig a humán tárgyak: irodalom, történelem, nyelvek, azon belül is a klasszikus görög-latin nyelvek oktatásának részben hátérbe szorulásával, részben felszámolásával. A szívvonal-esés nem feltétlenül a tárgyi tudás hiányában mutatkozik. Abban is, de a nevelés hiányában legalább annyira, s ill egy reményeugár, hogy már legalább szavakban visszatér a nevelés becsülete. S mi?l neve?tik az a gyermek, aki a hagyományos elemben kétségtelenül megkapta a szükséges munícitt ahhoz, hogy kés?bb világnuzótt furkun legyen? Azaz, melyek a legfel?n?bb különbségek az alsó tagozat és az elemi iskola között? Egyértelt fel?ltanító, aztán egy, a korának megfelel?, rám?s tempó, amelybe belefér jó sok bogarászás a tanító úr kerítésén, de ne mondja senki, hogy ebb?l annak a korrupt kámonnak hasznra volt, hallottuk ezt az agyelmet elegek, ilyet csak az találhat ki, aki még nem látott nyolcéves gyereket ajga vsersz/amasaul tátillenkedni. Továbbá jelen témánk: hogy a gyerekek, a világ minden és mindenkori kinkolcásának megfelel?, érdekl?dése szerinti tananyagot haltott, azaz a „humán", helyesebben: szellemi dolgokat, a napnak legalább három órájában.

Hogy a Nrfiak visszatérjenek a katedrára, azt elrendelni nem lehet. Legfeljebb ösztönözni ?lest arra, és az állami feladat. Hogy a tanmenet id?t hagyjon a kicsiknek, mert ahogyan dóce az újból nem tud el?bb lenni, mint ahogyan a napját pereg, a gyerek sem lehet tudományok rc?vel6sére képes fiatalabban, mint úkapja, és hogy a tanmendbe visszaállíjon a humán-reál tárgyak közötti helyes arány, az kinek a feladata? Érdekl?dem gyakorló pedagógusoknál és hallottam hivatlcozásokat tanmenetre meg alaptantervre meg miltudomén mire, de elfogadni nem tudom. Az a benyomásom, hogy a tantervek lekiz?l?i szerepzuvoltan vannak, vélelterül, vagy miért, tanterv helyett Lizlel terv sílesedett. Elosztva a feladatokat az évek szárna szerint, mint a nagyoknál, és közben megfeledkeztek egy, helyesebben sok ezer apróságról! Akiknek majd, valamikor, teljesíteni kell sok kisebb, és egy nagy „Lizlel tervet", már ha képesek lesznek rá.

Az elemiben négy éven keresztül korának megfele?en „érlelt" gyerek felv?bb iskolába lépve csodákra lesz képes. Ha biztos készel veszi cenzúrját, a kísvástúrával is jóbban bológuil. Ha tudja a Vazul-fiakat név szerint, a gének között is jobban eligazodik. Hogy ezt most találtam ki? Hát kérelk bevezetni egy sokadik kísérleti tantervet: azt, amely bevált évszázadokon keresztül. M?ködni fog az a huszonegyedik században is, és ezt felel?ssége állíthatom, mert ismerek olyan id?s embert, aki elemit végzett. És kiváló szellemi munkát végez, nagyuzer? tanulmányokat ir egy szál cenzúrával, mert még ínlgépet sem használt, mert ? képes a fejében összeállítani mondanivalóját jobban, mint az én korosztályom szövegszerkeszt? programmal. Igen, be kell látni, hogy az eszköz fejlettsége fordított arányban áll a felhasználó ember képességeivel, legalábbis rendszerint. És mivel ez itt mégcsak emberi társadalom, és nem a tárgyaké, több figyelmet kell fordítanunk az emberre.

Hogy aztán a szorgalmat annak a hagyományos nevelésnek melyik összetev?je eredményezi, azt állapítsák meg arra hivatott szakemberek. Mi most csak képzeletben hasonlítsunk össze két gyereket: mindkett? négy évet járt eddig iskolába, az egyik elemibe, a másik általános alsó tagozatba. Az els? lelkiségtelenül kevesebb tárgyi tudással bír, de kitogástalan a beszéde és a helyesírása, és tudja a szorzótáblát fejb?l. Otthon van a magyar történelemben, amennyire az elvárható. Egyenes a gerince, mert soha nem cipelt egy könyvnél többet. Ugyanakkor ?rült kíváncsiság hajtja, hezem eddig is egyúlt él vélünk, és látta a nagyok hallatlanul izgalmas világát, el is lesés, amit lehetett, de még nem tanulhatta azt! A másikat sajnos nem kell elképzelni, láthatjuk elegel. Sokmindent tud, jóval többet, mint ks bolllágja. Csakhát kissé bizonytalan, és nagyon nem szeretí, ha felelnék. Általában nem szereti az iskolát. Gróbe a hála, és nagy valószín?séggel diszlexiás is. Többféle különbözés is jár, de az ezt tanulabból bizony nem sok maradt. Egyedül a szárnótgaty érdekl, (de nem a szénlátástechnika), mert olyan jókat lehet tivöltözni...

Megkezd?dik az új tanév. Mi történik a két gyerekkel? Az els? megszerzett képességeivel s hozott tudásszomjával hetek alatt behozza látszólagos, mert tárgyi elmaradását. Ett?l kezdve önbizalma, ha esetleg eddig nem volt, törelten. Tudásszomja szorgalommá érik, és bármit egy olvasás után perfekt?l elsajátít. A másik számára minden ott folytatódik, ahol tavaly abbahagyta...

Ezek a gondolatok természetesen a nagy átlagra érvényesek. A mai, általam kritizált rendszerben is feln?tek kiváló elmék. De meggy?z?bbesem, hogy a rendszer ellenében, és mintaszer? családi háttérrel. Mert a közoktatás nem minden.

Poglány István

Szerz? a Flag Polgári M?hely tagja

Ajánló